

Sygn. akt VIII Gz 386/16

POSTANOWIENIE

Dnia 31 stycznia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Woźniak

Sędziowie: SO Partycja Baranowska (sprawozdawca)

SR del. Anna Górnik

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2017 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku dłużnika E. Z.

o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej

na skutek zażalenia dłużnika na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 13 października 2016 roku, sygn. akt XII GU 150/16

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSO Patrycja Baranowska SSO Agnieszka Woźniak SSR del. Anna Górnik

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 13 października 2016 roku Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie oddalił złożony w dniu 19 maja 2016 roku wniosek E. Z. o ogłoszenie upadłości.

Orzeczenie oparte zostało na następujących ustaleniach i wnioskach.

Dłużnik prowadził działalność gospodarczą pod nazwą (...) Zakład Produkcji (...) w okresie od 15 października 1999 roku do 31 grudnia 2008 roku. Dłużnik rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej przejmując majątek, klientów i ośmiu pracowników po upadającej spółce brata - (...) sp. z o.o. Po roku prowadzenia działalności wskutek kryzysu na rynku i pojawienia się firm konkurencyjnych o podobnym profilu działalności spadła liczba zamówień i wzrosły koszty produkcji dłużnika. Nadto nieuregulowanie należności przez kilku kontrahentów spowodowało powstanie zadłużenia dłużnika z tytułu podatków i składek na ubezpieczenie społeczne, gdyż w pierwszej kolejności były regulowane przez dłużnika zobowiązania w stosunku do pracowników i kontrahentów.

Na skutek podjętych przez dłużnika działań w zakresie restrukturyzacji polegających m.in. na kilkukrotnej zmianie miejsca prowadzenia działalności, redukcji zatrudnienia, kondycja finansowa przedsiębiorstwa dłużnika uległa poprawie. Dłużnik wystąpił też na drogę sądową przeciwko swoim kontrahentom, którzy nie uiścili należności, lecz egzekucja w stosunku do nich okazała się nieskuteczna. Dłużnik dokonał jednak spłaty zadłużenia wobec kilku swoich wierzycieli. Ponadto w dniu 25 października 2002 r. dłużnik złożył wniosek do Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w S. w sprawie restrukturyzacji należności podatkowych, a decyzją z dnia 14 października 2005 r. umorzono mu zaległości podatkowe za okres od lipca 2000 r. do maja 2002 r. w podatku VAT w kwocie 63.996,09 zł

wraz odsetkami w kwocie 57.731,80 zł i w podatku dochodowym od osób fizycznych za rok 2001 r. w kwocie 2.187,40 zł wraz odsetkami w kwocie 2.050 zł i podatku dochodowym od osób fizycznych PIT-4 za okres od lipca 2000 r. do grudnia 2001r. w kwocie 7.598,56 zł wraz z odsetkami w kwocie 7.048,30 zł.

Działalność dłużnika po kilku latach na skutek rozwoju branży i postępu technologicznego okazała się jednak całkowicie nierentowna. Dłużnik podjął więc decyzję o zakończeniu prowadzenia działalności. W związku z tym dłużnik dokonał sprzedaży samochodu, maszyn i urządzeń produkcyjnych, a uzyskane środki dłużnik przeznaczył w całości na spłatę zobowiązań. Samochód ciężarowy należący do dłużnika został zlicytowany przez komornika, a uzyskaną kwotę rozdysponowano pomiędzy wierzycieli prowadzących egzekucję. Prowadzone przeciwko dłużnikowi postępowania egzekucyjne przez Komornika sądowego Rewiru VII przy Sądzie Rejonowym w Szczecinie zostały umorzone w następujących dniach: w dniu 16 lipca 2003 r. w sprawie VII KM 760/03 z wniosku Fabryki (...) SA, w dniu 13 listopada 2003 r. w sprawie VII KM 189/02 z wniosku J. D. prowadzącego działalność pod nazwa PHU (...), w dniu 5 grudnia 2003 r. w sprawie VII KM 742/02 z wniosku (...) SA, w dniu 9 grudnia 2003 r. w sprawie VII KM 1568/02 z wniosku Fabryki (...) SA, w dniu 12 grudnia 2003 r. w sprawie VII KM 839/03 z wniosku M. I., B. Z. (...) s.c, w dniu 26 czerwca 2004 r. w sprawie VII KM 262/03 z wniosku (...) SA oraz w dniu 1 września 2006 r. w sprawie VII KM 1046/01 z wniosku S. T. i D. „H. S. i spółka” w L. z powodu bezskuteczności egzekucji.

W dniu 4 lutego 2013 r. dłużnik wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o umorzenie zadłużenia.

Decyzją z dnia 16 lipca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił dłużnikowi umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne wobec nie spełnienia warunków wskazanych w decyzji dnia 4 marca 2013 r. nr 620 określającej warunki umorzenia zadłużenia.

Postanowieniem z dnia 24 października 2014 r. Sąd Rejonowy w Białymstoku nadał na wniosek wierzyciela (...) sp. z o.o. w R. klauzulę wykonalności na jego rzecz prawomocnemu nakazowi zapłaty Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 6 grudnia 2001 r. w sprawie VIII GNe 5531/01, którym zasądzono na rzecz J. D. (...) PHU (...) w P. kwotę 6.748,01 zł. W dniu 7 maja 2015 r. w.w podmiot wszczął przeciwko dłużnikowi egzekucję.

Dłużnik posiada zadłużenie wobec kilku wierzycieli związane z prowadzeniem poprzednio działalności w branży produkcji opakowań, które pochodzi z lat 2000-2002. Nadto dłużnik na dzień 10 sierpnia 2015 r. posiada zadłużenie w stosunku do Skarbu Państwa- Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w S. w kwocie 3.742,40 zł z tytułu podatku VAT za okres III, (...).

Na dzień 27 sierpnia 2015 r. dłużnik posiada zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne w kwocie 108.372,14 zł należności głównej wraz odsetkami i kosztami egzekucji za okres od lutego 2000 r. do grudnia 2008 r.

Aktualnie dłużnik jest zadłużony wobec następujących wierzycieli na następujące kwoty:

- (...) sp. z o. o. w R. na kwotę 6.748,01 zł wraz z odsetkami i kosztami egzekucyjnymi,
- Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. Odział w S. na kwotę 108.372,14 zł wraz odsetkami i kosztami egzekucji,
- Skarbu Państwa Pierwszego Urzędu Skarbowego w S. na kwotę 3.742,40 zł,
- S. T. i D. „H. S. i spółka” w L. na kwotę 32.029,36 zł,

Dłużnik kwestionuje zadłużenie w stosunku do następujących podmiotów:

- (...) SA w W. w kwocie 2.646,30 zł,
- Fabryki (...) SA w S. w kwocie 61.416,10 zł,
- (...) SA w W. w kwocie 88.458, 29 zł,

- M. I., B. Z. (...) s.c w kwocie 20.531, 17 zł.

E. Z. jest rozwiedziona od 2004 r.. Dłużnik nie posiada żadnego majątku, pozostawał na utrzymaniu matki, z którą zamieszkuje i dwóch córek. Od dnia 6 maja 2009 r. E. Z. była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w S. jako osoba bezrobotna nie posiadająca prawa do zasiłku. Od czerwca 2016 r. dłużnik pobiera emeryturę w wysokości 1.297 zł, a od sierpnia 2016 r. w kwocie 1.000,45 zł.

Dłużnik ma problemy zdrowotne natury ortopedycznej i ginekologicznej.

W oparciu o dokonane ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy uznał wniosek E. Z. o ogłoszenie upadłości za niezasadny.

Analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd stwierdził, że sytuacja majątkowa E. Z. pozwalała na przyjęcie, iż jest ona niewypłacalna, w rozumieniu przepisów art. 10 i 11 ustawy prawo upadłościowe z dnia 28 lutego 2003 r., bowiem nie reguluje swoich wymagalnych zobowiązań i to względem co najmniej kilku wierzycieli wskazanych w ich spisie, a okres opóźnienia nie tylko przekracza trzy miesiące, ale trwa od lat. Już w 2000 r. dłużnik posiadał bowiem zadłużenie w stosunku do kilku wierzycieli, a skala tego zadłużenia, zwłaszcza w zakresie comiesięcznego przyrostu zobowiązań z tytułu podatków i składek na ubezpieczenie społeczne aż do 2008 roku pozwala uznać, że w stosunku do dłużnika wystąpiło trwale zaprzestanie płacenia długów. Po przytoczeniu regulacji zawartych w rozporządzeniu z dnia 24 października 1934 r. prawo upadłościowe (art. 1 § 1 i 2 oraz art. 5) Sąd stwierdził, że przedstawiony stan zadłużenia E. Z. pozwalał na uznanie, że w stosunku do dłużnika wystąpiło tzw. trwale zaprzestanie płacenia długów i w tej sytuacji dłużnik zobowiązany był - pod rządami obowiązujących wówczas przepisów - do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości jako przedsiębiorca, czego jednak nie uczynił.

Oceniając sytuację majątkową dłużnika - w świetle późniejszych przepisów stanowiących o niewypłacalności i obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości zawartych w ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. prawo upadłościowe i naprawcze - Sąd uznał, że nie uległa ona istotnej zmianie. Dłużnik nadal, aż do dnia zakończenia prowadzenia działalności posiadał zadłużenie w stosunku do kilku wierzycieli, a zatem był niewypłacalny. Mimo, że sytuacja taka trwała co najmniej kilka lat, wniosek o ogłoszenie upadłości przez dłużnika nie został złożony. Zdaniem Sądu samo podejmowanie przez dłużnika działań mających na celu spłatę zobowiązań, jak również wykonanie układu ratalnego z organami skarbowymi okoliczności tej nie zmieniło. Następowala bowiem spłata niektórych zobowiązań dłużnika, w tym np. podatkowych, niemniej inne z nich, w tym zwłaszcza z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne uległy znacznemu wzrostowi.

W konsekwencji Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że w niniejszej sprawie w świetle regulacji zawartej w art. 491⁴ ust. 1 prawo upadłościowe i naprawcze wykluczone zostało ogłoszenie upadłości konsumenckiej mającej na celu oddłużenie E. Z. ponieważ doprowadziła ona do zwiększania swojej niewypłacalności wskutek rażącego niedbalstwa. Zdaniem Sądu niezłożenie przez dłużnika wniosku o ogłoszenie upadłości spowodowało bardzo duży wzrost zadłużenia wynikającego choćby z odsetek od przeterminowanych należności oraz kosztów prowadzonych przeciwko niemu egzekucji. Nadto zadłużenie dłużnika z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rosło co miesiąc aż do zakończenia prowadzenia działalności gospodarczej przez dłużnika. Sąd dodał przy tym, że choć dłużnik dobrowolnie, a także w toku egzekucji komorniczej zaspokoił niektórych wierzycieli, jednakże uczynił to w sposób wybiórczy i nierównomierny w stosunku do swoich wierzycieli zaspakajając jednych kosztem drugich i wbrew obowiązującym zasadom prawa upadłościowego. Nie zmieniło tego faktu wykonanie przez dłużnika układu ratalnego zawartego z organami skarbowymi. Sąd podkreślił również, że działania te dłużnik podejmował w pełni świadomie, będąc człowiekiem dojrzałym, sprawnym intelektualnie o czym świadczy podejmowanie starań mających na celu oddłużenie w zakresie zobowiązań publicznoprawnych.

Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, że wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej E. Z. okazał się niezasadny także ze względu, na wypełnienie przesłanki wskazanej w art. 491⁴ pkt 3 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze. Skoro bowiem dłużnik w okresie prowadzenia działalności gospodarczej posiadał zadłużenie w stosunku do co najmniej kilku wierzycieli, to winien był złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości jako przedsiębiorca i to w terminie

14 dni od wystąpienia drugiego wymagalnego zobowiązania. Obowiązek dłużnika w tym zakresie trwał do czasu zakończenia prowadzenia działalności gospodarczej, tj. do dnia 31 grudnia 2008 r., choć jeszcze przez rok od dnia wykreślenia dłużnika z ewidencji wniosek ten mógł być złożony zgodnie z art. 8 powołanej ustawy.

Sąd wyjaśnił, że przeprowadzenie ewentualnego postępowania, choć przesłanka wskazana w art. 491⁴ ust. 1 ma charakter bezwzględny, nie jest uzasadnione względami słuszności lub humanitarnymi. Dłużnik jest wprawdzie człowiekiem dojrzałym, niemniej schorzenia, na które cierpi są typowe dla jego wieku i trudniej sytuacji życiowej, w której się znalazł. Dłużnik osiąga przy tym stałe dochody i nie posiada nikogo na utrzymaniu. Żadne szczególne względy nie przemawiają więc za tym, aby finalnie na skutek przeprowadzenia postępowania upadłościowego dłużnik uzyskał, chociażby częściowe umorzenie zobowiązań wobec swoich wieloletnich wierzycieli, zwłaszcza że wyzbył się części swego majątku i nierównomiernie zaspokoił swoich wierzycieli.

Dodatkowo Sąd wyjaśnił, że oddalił wniosek dowodowy o przesłuchanie w charakterze świadka W. H. na okoliczność przyczyn powstania zadłużenia dłużnika, działań przez niego podejmowanych w celu spłaty zobowiązań i braku winy dłużnika za powstanie zobowiązań oraz niewypłacalności dłużnika. Okoliczności te wynikały z przesłuchania dłużnika, były niesporne, a nadto nie miały zasadniczego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd oddalił także wniosek dłużnika o zwrócenie się do komornika sądowego o nadesłanie akt komorniczych celem ustalenia terminu wymagalności i kwot głównych wierzytelności, gdyż wysokość wierzytelności głównych wbrew twierdzeniom we wniosku dowodowym została przez dłużnika wskazana, natomiast brak w postaci nie wskazania terminów zapłaty części zobowiązań nie uniemożliwiał nadania sprawie biegu i jej rozstrzygnięcia.

W zażaleniu na powyższe postanowienie E. Z. wniosła o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu celem ponownego rozpoznania. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła:

1. rażąco naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a mianowicie:

- art. 233 k.p.c. w zw. z art. 35 ustawy prawo upadłościowe poprzez brak wszechstronnego rozważenia zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dokonanie błędnej, sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oceny materiału dowodowego skutkujące dowolnym przyjęciem, że dłużnik zwiększył swój stan niewypłacalności wskutek rażącego niedbalstwa a nadto, że nie złożył w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości, a za ogłoszeniem upadłości jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej nie przemawiają względy słuszności ani zasady humanitaryzmu;
- art. 207 § 6 k.p.c., 217 § 1 i 2 k.p.c., 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie w charakterze świadka W. H. na okoliczność przyczyn powstania zadłużenia, działań podejmowanych przez dłużnika w celu spłaty zobowiązań, braku winy za powstanie zobowiązań oraz niewypłacalności i bezzasadne uznanie, że okoliczności na które zawnioskowany został świadek nie miały znaczenia rozstrzygnięcia sprawy,

2. sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego materiału dowodowego wynikającą z całkowicie dowolnego przyjęcia, że nie złożenie przez dłużnika wniosku o ogłoszenie upadłości spowodowało bardzo duży wzrost zadłużenia a nadto, że zaspokoił on swoich wierzycieli w sposób wybiórczy i nierównomierny, a więc jednych wierzycieli kosztem drugich co spowodowało, że zwiększył swój stan niewypłacalności wskutek rażącego niedbalstwa, podczas gdy działania podejmowane przez dłużnika, mające na celu ograniczenie kosztów działalności, skutkujące poprawą sytuacji finansowej, podjęte próby odzyskania niespłaconych wierzytelności, spłata części zobowiązań nie dają podstaw do takiego stwierdzenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie dłużnika okazało się niezasadne.

W ocenie Sądu odwoławczego ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy w wyniku oceny materiału dowodowego, która nie narusza kryteriów z art. 233 § 1 k.p.c., są prawidłowe i dotyczą wszystkich istotnych dla

rozstrzygnięcia sprawy okoliczności (art. 227 k.p.c.). Sąd Okręgowy podziela je w całości i uznaje za część swojego stanowiska w sprawie bez potrzeby ponownego ich szczegółowego prezentowania. Zaznaczenia przy tym wymaga, że dla wykazania słuszności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. konieczne jest wykazanie przez skarżącego, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego względnie pominął istotną część materiału procesowego. Tak sytuacja nie miała miejsca w sprawie. Prawdopodobności dokonanych ustaleń faktycznych, które co do zasady nie były sporne skarżąca zresztą nie podważała, kwestionując natomiast zaistnienie, w oparciu o ustalone fakty, przesłanek do oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Od poczynienia prawidłowych ustaleń faktycznych, które poprzedzone są zebraniem i oceną materiału dowodowego, zależy prawidłowa ocena prawna. Ocena dowodów polega na ich zbadaniu i podjęciu decyzji, czy została wykazana prawdziwość faktów, z których strony wywodzą skutki prawne.

Sąd odwoławczy podziela również wyrażoną przez Sąd I instancji ocenę materialnoprawą. Wyrażonego zaznaczenia jedynie wymaga, że dla rozstrzygnięcia sprawy wystarczające jest ustalenie jednej z przyczyn oddalenia wniosku, o jakich mowa w art. 491⁴ prawa upadłościowego. Za podstawę decydującą o oddaleniu wniosku o ogłoszeniu upadłości E. Z. jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej Sąd Rejonowy przyjął zaś dwie kwestie, a mianowicie kwestię zwiększenia przez dłużniczkę stanu swojej niewypłacalności z uwagi na niełożenie wniosku o ogłoszenie upadłości wyrażoną w art. 491⁴ ust. 1 prawa upadłościowego oraz wyrażoną w art. 491⁴ ust. 2 pkt 3 prawa upadłościowego samą kwestię niezgłoszenia w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości, mimo wystąpienia stanu niewypłacalności. Za prawidłowe uznać należy przy tym przyjęcie przez Sąd I instancji, że niewykonanie obowiązku zgłoszenia wniosku o ogłoszenia upadłości przez E. Z. miało wpływ na możliwość ogłoszenia upadłości konsumenckiej ze względu na to, że nie upłynął 10-letni okres czasu.

Zgodnie z art. 491⁴ ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (t.j. Dz. U. z 2015, poz. 233 - zwanej dalej „p.u.” - w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2016 r. z uwagi na złożenie wniosku E. Z. w dniu 19 maja 2016 r.) sąd oddała wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli w okresie dziesięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku dłużnik, mając taki obowiązek, wbrew przepisom ustawy nie zgłosił w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości.

W piśmiennictwie (R. Adamus, Komentarz do art. 491⁴ p.u., Legalis; M. Medyński, B. Szczepkowska, K. Forysiak, Niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości wbrew obowiązkowi jako negatywna przesłanka ogłoszenia upadłości konsumenckiej, Doradca Restrukturyzacyjny nr 5 [3/2016] z 2016 r.) podniesiono, że naruszenie przez dłużnika obowiązku zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, może dotyczyć tylko sytuacji, w której dana osoba prowadziła w przeszłości działalność gospodarczą (art. 21 ust. 1 p.u.) i nie zgłosiła wniosku o ogłoszenie swojej upadłości. Jako uzasadnienie tego stanowiska, wskazano, że norma prawna zawarta w art. 491⁴ ust. 2 pkt 3 p.u. ma na celu uniemożliwienie unikania złożenia wniosku w charakterze przedsiębiorcy, aby móc ogłosić upadłość jako konsument. Skoro osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej nie mają obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, zatem obowiązek, o jakim mowa w art. 491⁴ ust. 2 pkt 3 p.u. dotyczy tylko okresu, kiedy osoba fizyczna nieprowadząca działalności gospodarczej prowadziła taką działalność.

W okolicznościach niniejszej sprawy nie budziło wątpliwości, że w czasie prowadzenia przez E. Z. działalności gospodarczej zaistniały przesłanki do ogłoszenia jej upadłości jako przedsiębiorcy. Słuszności tegoż twierdzenia skarżąca zresztą w żaden sposób nie zaprzeczyła. Jak trafnie przyjął Sąd Rejonowy analiza przedstawionych przez dłużnika dokumentów oraz złożonych zeznań, przy uwzględnieniu dat zasądzonych od dłużnika odsetek ustawowych od wierzytelności wskazanych w wyrokach i dat wydania orzeczeń, a także dat wszczęcia postępowań egzekucyjnych przeciwko dłużnikowi oraz terminów zapłaty zobowiązań wskazanych we wniosku pozwalała na ustalenie, iż zobowiązania dłużnika pochodzą nawet z lutego 2000 r. w stosunku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w S., z co najmniej z listopada 2001 r. w stosunku do J. D., a w stosunku do Skarbu Państwa - Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w S. z lipca 2000 r. Ponadto sygnatury postępowań egzekucyjnych prowadzonych wobec E. Z. wskazują, że już w 2001 r. przeciwko dłużnikowi prowadzone były postępowania egzekucyjne mające na celu przymusową egzekucję należności. Bezsprzecznie już w 2000 r. dłużnik posiadał więc zadłużenie w stosunku do kilku wierzycieli,

comiesięczny przyrost zobowiązań z tytułu podatków i składek na ubezpieczenie społeczne aż do 2008 r. uzasadniał zaś przyjęcie, że w stosunku do dłużnika wystąpiło trwale zaprzestanie płacenia długów (art.1 § 1 obowiązującego wówczas rozporządzenia z dnia 24 października 1934 r. prawo upadłościowe), i w konsekwencji winny być on uznany za upadłego (art.1 § 2 powołanego rozporządzenia), a zatem ciążył na nim obowiązek złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości jako przedsiębiorca w terminie dwóch tygodni (art.5 § 2 powołanego rozporządzenia). Powyższego E. Z. nie uczyniła. Fakt, że obowiązek złożenia wniosku o ogłoszenia upadłości powstał już co najmniej w 2001 r., nie oznacza, że ustał z upływem dwóch tygodni od momentu powstania podstaw ogłoszenia upadłości i trwał nadal. W późniejszym czasie sytuacja majątkowa E. Z. nie uległa istotnej zmianie. Dłużnik nadal posiadał zadłużenia w stosunku do kilku wierzycieli, był niewypłacalny, a tym samym istniał po jego stronie obowiązek zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie 14 dni także w świetle przesłanek wprowadzonych w późniejszych regulacjach zawartych w ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. prawo upadłościowe i naprawcze (art. 10 i art. 11 ust.1 ustawy w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 maja 2009 r.). Obowiązek ten wobec utrzymującego się stanu niewypłacalności istniał do zakończenia prowadzonej działalności co nastąpiło 31 grudnia 2008 r. Podstawy do ogłoszenia upadłości istnieją bowiem wciąż, także po upływie dwóch tygodni od dnia ich zaistnienia.

Do zaniechania założenia wniosku o ogłoszenie upadłości doszło zatem przed 10 laty od dnia złożenia niniejszego wniosku, Z treści art. 21 ust. 1 p.u. w brzmieniu znajdującym zastosowanie w niniejszej sprawie wynika, że dłużnik jest obowiązany, nie później niż w terminie trzydziestu dni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości, zgłosić w sądzie wniosek o ogłoszenie upadłości. Obowiązek ten istnieje także po upływie trzydziestu dni od dnia, kiedy zaistniały podstawy do ogłoszenia upadłości, co nie wymaga szerszego wyjaśnienia.

Zawarte w powołanym powyżej w art. 491⁴ ust. 2 pkt 3 p.u. sformułowanie „dłużnik, mając taki obowiązek, wbrew przepisom ustawy nie zgłosił w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości” oznacza, że oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości powinno nastąpić, także kiedy podstawy do ogłoszenia upadłości wystąpiły przed 10 laty od dnia złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości tzw. konsumenckiej, ale istniały nadal w okresie 10 lat poprzedzających złożenie wniosku o ogłoszenie tej upadłości.

Powyższe oznacza, że w niniejszej sprawie wystąpiła negatywna przesłanka ogłoszenia upadłości, o jakiej mowa w art. 491⁴ ust. 2 pkt 3 p.u.. Przesłanka oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej w odniesieniu do byłych przedsiębiorców, którzy nie spełnili ciążącego na nich obowiązku terminowego złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości zarządzanego przez siebie przedsiębiorstwa (art. 21 p.u.) właściwie wyłącza możliwość umorzenia w trybie przepisów konsumenckich zobowiązań z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, chyba że przeprowadzenie postępowania jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi.

W ocenie Sądu odwoławczego względy słuszności nie przemawiają za ogłoszeniem upadłości wobec E. Z. w szczególności w kontekście celu tzw. upadłości konsumenckiej. Celem tym jest bowiem między innymi oddłużenie osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej przede wszystkim w odniesieniu do takich długów, które nie powstały w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej. W stosunku do przedsiębiorców przewidziano postępowanie upadłościowe toczące się według głównego nurtu ustawy. Prawo upadłościowe nie wyłączało możliwości objęcia postępowaniem upadłościowym osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej także długów powstałych w okresie, kiedy osoba ta prowadziła działalność gospodarczą. W tym względzie znaczenia więc nabiera niewywiązanie się przez dłużnika, jeszcze jako przedsiębiorcy, z obowiązku złożenia w wyznaczonym terminie wniosku o ogłoszenie upadłości. Dłużnik utrzymywał stan zaniechania złożenia wniosku o ogłoszeniu upadłości jako przedsiębiorca przez okres kilku lat. Sytuacja ta doprowadziła do nierównomiernego zaspokojenia wierzycieli, w tym do wszczęcia postępowania egzekucyjnego zaspokajającego jedynie uczestników tego postępowania. Także przez kolejność regulowania zobowiązań w pierwszym rzędzie w stosunku do pracowników i kontrahentów dłużnik doprowadził do nierównomiernego zaspokojenia wierzycieli. Niezależnie od intencji przyświecających takiemu działaniu przeznaczanie nawet części środków na zaspokojenie niektórych tylko wierzycieli stanowi o niemiarywym regulowaniu zadłużeń. Dłużnik, który celowo kreuje sytuacje nieproporcjonalnego zaspokojenia wierzycieli działa wbrew istocie upadłości i nie może twierdzić, że względy słuszności przemawiają jednak za ogłoszeniem upadłości.

Należy mieć nadto na uwadze, że zobowiązania dłużnika powstały przede wszystkim w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą i fakt niewywiązania się z obowiązku złożenia w stosownym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości nie może być premiowany ogłoszeniem upadłości konsumenckiej. Pozyskiwanie przez dłużnika środków na spłatę zobowiązań poprzez likwidację majątku polegającą na sprzedaży pojazdów, maszyn i urządzeń produkcyjnych nie może być poczytane jako czynność wykraczająca poza powinności dłużnika będącego przedsiębiorcą. Ewentualne zeznania pominiętego przez Sąd świadka, abstrahując od bezsporności objętych tezą okoliczności, nie mogłyby stanowić dowodu wskazującego na wystąpienie niezależnych od dłużnika przyczyn zaistnienia stanu niewypłacalności. Kryzys gospodarczy w branży, pojawienie się konkurencji na rynku, czy nierzetelność kontrahentów nie stanowią przesłanek usprawiedliwiających utrzymywanie przez wiele lat stanu niewypłacalności. Przyjęcie w oparciu o takie wytyczne, że niewypłacalność przedsiębiorcy nie jest od niego zależna stawiałoby dany podmiot w pozycji uprzywilejowanej w stosunku do innych przedsiębiorców, co nie znajduje żadnego uzasadnienia skoro zasady rynku i konkurencji działających na nim podmiotów dotyczą wszystkich przedsiębiorców, zwłaszcza, że wszyscy przedsiębiorcy działają na tym samym trudnym runku i w czasach kryzysu.

Ogłoszenie upadłości E. Z. nie jest więc uzasadnione względami słuszności.

W odniesieniu do względów humanitarnych Sąd Rejonowy trafnie skonstatował, że problemy dłużnika natury ortopedycznej i ginekologicznej są typowymi schorzeniami wieku dojrzałego. Nadto dłużnik nie pozostaje bez środków do życia uzyskując stałe dochody i nie mając nikogo na utrzymaniu. Z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach nie wynikają żadne okoliczności mogące stanowić o istnieniu względów humanitarnych decydujących o ogłoszeniu upadłości. Podkreślenia wymaga, że niekorzystna sytuacja majątkowa będąca konsekwencją niepowodzenia gospodarczego przedsiębiorcy występuje niemal zawsze, kiedy ogłaszana jest upadłość. Majątek służy zaspokojeniu wszystkich wierzycieli w sposób równomierny. Niemożność zaspokojenia powstałych długów nie jest okolicznością podlegającą rozważeniu w aspekcie humanitarnym, jest normalną, zwykłą konsekwencją niepowodzenia gospodarczego. Do katalogu względów humanitarnych nie należy utrzymujące się zadłużenie, które nie jest możliwe do spłacenia.

Powyższa argumentacja uzupełniająca decyzję Sądu I instancji jest wystarczająca dla uzasadniania oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości, bez konieczności odwoływania się do zastosowania w sprawie art. 491⁴ ust. 1 p.u. Dłużnik mając taki obowiązek, wbrew przepisom ustawy, nie zgłosił w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości (art. 491⁴ ust. 2 pkt 3 p.u.) przy ustaleniu, że nie istnieją względy słuszności ani względy humanitarne przemawiające za przeprowadzeniem postępowania upadłościowego. Stosownie do art. 491⁴ ust. 1 p.u. Sąd oddala wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa. W sytuacji, kiedy została ustalona przyczyna oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości z art. 491⁴ ust. 2 pkt 3 p.u. zbędne staje się odniesienie do przyczyny opisanej art. 491⁴ ust. 1 p.u. Zbędne staje się rozważenie, czy zaniechanie złożenia przez dłużnika wniosku o ogłoszenie upadłości i prowadzenie działalności gospodarczej w stanie niewypłacalności zwiększyło stan niewypłacalności stopniu znaczącym.

W tym stanie rzeczy zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i 35 prawa upadłościowego i naprawczego – o czym orzeczono jak w sentencji.

SSO Patrycja Baranowska SSO Agnieszka Woźniak SSR del. Anna Górnik